

Tyl Josef Kajetán

Strakonický dudák

Josef Tyl

Strakonický dudák

«Public Domain»

Tyl J. K.

Strakonický dudák / J. K. Tyl — «Public Domain»,

Содержание

DĚJSTVÍ PRVNÍ	5
VÝSTUP 1., prolog před oponou	5
VÝSTUP 2.	6
VÝSTUP 3.	7
VÝSTUP 4.	9
VÝSTUP 5.	10
VÝSTUP 6.	11
VÝSTUP 7.	13
VÝSTUP 8.	16
Конец ознакомительного фрагмента.	18

Josef Kajetán Tyl

Strakonický dudák

DĚJSTVÍ PRVNÍ

VÝSTUP 1., prolog před oponou

Vystoupí Vocilka v nevalném obleku, který však stříhem prozrazuje lepší časy Vocilka mívá dlouhé vlasy, kníry a bradičku, na zádech malý vak, v ruce tlustou hůl, a zpívá:

Celý svět je jako koule,
těžko na něm stát jen nohama;
nechce-li mít člověk boule,
musí se ho chytat rukama.

Tu to klouže,
tam se boří,
tu je louže,
tam to hoří:

člověk má se jen co točit,
nechce-li si uši smočit.

Kdo však umí chytře hrát,
dovede tu pevně stát.

Vocilka rozhrne oponu příštího obrazu a zmizí.

VÝSTUP 2.

Proměna

Před hospodou ve vsi o pěkné hodince. Děti hledí oknem do šenkovny. Je právě po tanci, ozývá se ještě výskání, tleskání a dupání. Šavlička s motivem: „Generál Laudon jede skrz vesnici“ a Koděra z hospody.

ŠAVLIČKA: I aby do toho prachmilión granátů! Já vím také, co je kus legrace a zábavy, ale tohle vaše vyrazení s kozlíkem – to je mi milé jako březová mast našeho profousa.

KODĚRA: Aj, aj, milý chlapče, cožpak se stal z tebe poustevník? Veselost je ta nejlepší apatyka, a tanec vojáka nezabije.

ŠAVLIČKA: I což je o tanec – mangari! Voják má podle toho podešve, nebýt jen při něm těch vašich zlořečených dud.

KODĚRA: A mordije jo, tak říkáš nebýt? I toť by pak bylo celé posvícení jako kaše bez omastku a perníku.

ŠAVLIČKA: Měli byste mít pořádnou tureckou kapelu – plnou kruchtu muzikantů, helikóny, křídlovky, pozouny –

KODĚRA: I, i, copak ti napadá. Aťsi jen jednají ty novomódní plechy po městech, aťsi! My tu držíme na dudy; to je poctivá, staročeská muzika.

ŠAVLIČKA: Že by z ní myši utekly.

KODĚRA: Ó, já se při ní zmláda jaktěživ dost vytrdloval.

ŠAVLIČKA: To věřím, protože jste jaktěživ jiné intrády neslyšel; ale kdo byl na vojně –

KODĚRA: To věřím, ten zná muziku – až někdy záda brní.

VÝSTUP 3.

Z hospody vyjde několik chasníků, někteří jenom pro ochlazení, jiní s rosolkou a pivem, i zavdávají děvčatům. Kalafuna jde s houslemi v ruce. Švanda s dudami. Předešlí.

KALAFUNA: Tak zase do kola, mládenci, dokud mi šmytec hupsá, zahrajeme vám něco od podlahy.

ŠAVLIČKA: Buď rád, skřípale, že tě nikdo neslyší.

KALAFUNA: Skřípale? Hehe! – Kdybych tě neznal, Šavličko, myslil bych, že mi chceš míchat žlučí. Já jsem starý primárius.

ŠAVLIČKA: Ty? To si přijď k nám poslechnout primáriusa, když přijede takhle nějaký z Babylónu – nebo odkudsi. Ten hraje, divže si neutrhne ruce, a posluchači dostávají křeče.

KODĚRA: I hrome!

KALAFUNA: He, he – to by byla pěkná muzika!

ŠAVLIČKA: Teď se nesmí hrát – (*napodobí hraní na housle*) tidli dity, didlity – to by nabral! – teď to musí chodit: prásk, bum, šrum – a zase: dlajdlajlaj, jako když se dva hubičkují – to padají tolary.

KODĚRA: Tolary?

ŠAVLIČKA: Teď se vydělají muzikou zlořečené peníze.

KALAFUNA: Že vydělají?

ŠAVLIČKA: Mangari, jako smetí! Tisíce.

KALAFUNA: To je mluvka.

ŠAVLIČKA: Tisíce, povídám, smete takový muzikant podle nejnovější noty za večer!

ŠVANDA: A nač takový člověk hraje?

ŠAVLIČKA: Nač? No – na ledaco.

ŠVANDA: Také na dudy?

ŠAVLIČKA: Na du ... hahaha! To by ještě scházelo.

KODĚRA: Pročpak? Vždyť je to kus poctivé muziky. Dudy pocházejí z časů –

ŠAVLIČKA: Krále Holce.

KODĚRA: I tuhle náš lid začíná už jaksí po jiné muzice uši nastrkovat; ale dokud jsem tady rychtářem já, musí se držet na dudy. A ve městech? Myslím, že by si tam také jednou mohli uši namastit dudami! (*Odejde.*)

ŠAVLIČKA: Inu, dávaly se už koncerty na drnkačku, proč by to nešlo taky s dudami? Mangari! Ale musel by člověk něco umět – rozumíme?

KALAFUNA: I což je o to! Švanda to umí z fundamentu; dnes to arci vidět není, když mu láska tlačí na osrdí – he he! – a z toho má potom ten krátký dech.

ŠAVLIČKA: Pro holku bys věšel hlavu jako zmoklý kapoun? Škoda že neznáš nějakou onačejší muziku než ty dudy, mohl bys rovnou do světa a vydělávat peníze; potom bys neměl s láskou žádných hořkostí. Peníze dokážou, nač si jen pomyslíš. Kdo má cvoky, podepírá boky.

Peníze jsou pány světa,
dukát, to je pravý rek,
a co někdy stovka umí,
to by člověk sotva řek.
Bez peněz
se nechce žít,
bez peněz
se utopit.
Bez peněz,

ach bez peněz,
žiješ hůř nežli ten pes.
Jenom k nebeské armádě
až se budu jednou brát,
ano, jen v tom těžkém pádě
bez peněz to půjde snad.

Vrátí se do hospody, všechna chasa s ním; jen Kalafuna a Švanda zůstanou vpředu.

KALAFUNA (*po chvílce*): Jářku, Švando, máme tady civět pánu bohu do oken? Pojď, snad cvrnkne někdo dvacetníkem.

ŠVANDA: Jdi jen sám – nemám dechu – mně je tuhle (*sahá si na srdce*), jako by mi chtěly všechny měchy prasknout. Neslyšel jsi, že má jiný za muziku tisíce?

KALAFUNA: Snad je potřebuje, přej mu je.

ŠVANDA: Já je potřebuji taky.

KALAFUNA: I jdi – my máme dost, hehe, když nedělá žaludek bandurskou.

ŠVANDA: Ale já chci víc! Půl tolaru mi nestačí; za to nemohu Dorotce koupit ani šněrovačku.

KALAFUNA: A ty bys jí nejradyji koupil hned také čepeček – však já do tebe vidím. Ale bez šněrovačky se můžete mít také rádi.

ŠVANDA: Můžete! Co mi pomůže, když mi dá šenkýř na stůl plný džbánků a já se ho nesmím dotknout? Dorotčin tatík, hajný Trnka, mi hrozí, že mi zpraží zadek jako zajíci.

KALAFUNA: To jsou tak hloupé řeči tatíků, když hoch nemůže hodit na stůl hned plný pytlík. Snad budu také takový mumloun, až mi ta moje kuřata dorostou.

ŠVANDA: Ale já vím, co udělám. Do toho kozlího měchýře už tady ani nefouknu; ale půjdu do světa a přinesu si tisíce!

KALAFUNA: He, he – kdyby to byly hniličky – proč ne?

ŠVANDA: Jen se posmívej! Půjdu a půjdu! Já měl už dávno táhnout sirky, nynčko to vidím. Když vydělá jiný člověk peníze drnkačkou, seženu já dudama také něco – a kdyby to byl jenom jeden tisíc.

KALAFUNA: Tobě ty zpropadené tisíce zmatou ještě kolečka. Podívej se na mne; já neměl ani zlámané grešle – he, he, když jsem si namlouval svou sladkou Kordulku – její máma na mne brala koště – , a přece jsem holku dostal. Jenom trpělivě, jenom nic násilím.

ŠVANDA: Já nemám takovou račí krev!

KALAFUNA: Ale já dostal svou sladkou Kordulku.

ŠVANDA: A těm našim švihákům v koženkách dudy už také jaksí nevoní. Pryč tedy, hajdy do světa! Tam jsou toлары. Jen si tady hudlař a louskej bídu sám – já budu shánět tisíce! (*Odejde*)

KALAFUNA (*jde za ním*): Jakpak sám, když mám svoji drahou Kordulku? (*Volá za ním*): A počkej, zejtra máme ještě sousedskou! – Je pryč, chudinka, kvůli ženské – a pryč!

VÝSTUP 4.

Kordula z protější strany, s ní Honzík, Frantík a Kačenka. Kalafuna.

KORDULA: Ouha! – muži, Kalafuno! Co je to?

KALAFUNA: Ah, ty jsi tady, moje slepičko – a hned s celou kukaní?

DĚTI (*se okolo něho shrnou a ohmatávají mu kapsy*): Tatínku, máte koláče?

HONZÍK: Já bych rád nějaký makový.

FRANTÍK: A já hodnou měchuru.

KALAFUNA: Já také, mladý Kalafuno, já také, jen co je vyndají z pece; maminka trochu pozdě zadělala.

KORDULA: Jen dělej při naší nouzi ještě hlouposti. Co zde zevluješ? Není živé duše v hospodě?

KALAFUNA: Oh – jako nabito.

KORDULA: Tak? – a ty tady chytáš hejly, místo abys seděl u cimbálu a chytal dvougrošáky?

KALAFUNA: Hehe – hrdličko, my žádný cimbál nemáme – leda kdybys tam přišla ty – to by byl cimbálek!

KORDULA: Že ty nemáš ani ruky ani kapsy, kde by krejcar uváznu!

KALAFUNA: Ale dušičko!

KORDULA: To víš dobře, jak jsem na to posvícení čekala!

KALAFUNA: Já také, dušičko. Čtrnáct dní jsem si šetřil žízeň.

KORDULA: Já potřebuji na zimu sukni, Kačenka střevíce, Honzík kazajku –

KALAFUNA: He, he.

KORDULA: Kdybys za něco stál, pořídíš si alespoň teplé rukavice –

KALAFUNA: He, he.

KORDULA: Ale to ty ne! – Jenom abych já se dřela, abych já se o všechny krky starala, vstávajíc lehajíc abych myslila, co strčím dnes do hrnce!

KALAFUNA: He, he.

KORDULA: Ale to musí být jináč, to ti povídám!

DĚTI: Maminka se zlobí! (*Schovávají se za otce.*)

KALAFUNA: (*se jen pořád svým dobrosrdečným způsobem směje*).

KORDULA: (*hledí na něho a neví, co má říci*).

KALAFUNA: Stará! (*Natahuje po ní krk a špulí ústa.*)

KORDULA: Teď se podívejme na toho blázna! (*Sotva se zdrží smíchu.*) Já tady kážu –

KALAFUNA: Dnes je posvícení, dnes se nekáže! Pojď sem a dej mi hubičku, he, he.

KORDULA: Dej radši dětem koláč.

KALAFUNA: Dám, dám, slepičko. Půjdem do hospody, potom po chalupách – to bude koláčů plná ošatka. Ale teď se neškareď – a pojď, dej si zahrát – he, he, však on tě někdo provede! Jsi ještě jako lusk.

KORDULA: To je potom pojednání s mužem! Raději do vody skočit, nežli se vdávat.

KALAFUNA: Arci, arcí – ale žádná to neřekne před vdavkami, každá teprve deset let potom – když se nabaží. Ó, vy ženské safraportské. (*Vede ji přitom do hospody – děti se hrnou za nimi.*)

VÝSTUP 5.

Proměna – Křižovatka u hájovny

Švanda, potom Dorotka.

ŠVANDA (*přicházejí, pozorně se ohlíží*): Jistě je doma – starý ji k muzice nepustí – a sám bude v lese. (*Klepá na okno ve stavení hajného.*) Dorotko!

DOROTKA (*ve stavení*): Kdo je to?

ŠVANDA: Já. – Pojď trochu ven!

DOROTKA (*vycházejíc*): Kdopak je ten já? – Ach, jsi to ty? Kdopak ses tady vzal? Já myslím, že sedíš v hospodě – a na mne ani nevzdechneš.

ŠVANDA: I dej mi pokoj! Já utekl z hospody, protože ti musím něco říci.

DOROTKA: Jen aby to bylo něco veselého. Mně se dnes zdálo o růžích a to znamená mnoho pláče. Copak je to?

ŠVANDA: Já vím, co udělám, aby se tvůj tatík na mne nesatonil.

DOROTKA: Copak je to?

ŠVANDA: Aby mi dovolil za tebou chodit.

DOROTKA: Copak to uděláš?

ŠVANDA: Já vím, jak dostanu peníze!

DOROTKA: Ty?

ŠVANDA: Mnoho peněz!

DOROTKA: Mnoho?

ŠVANDA: Dnes se mi zajiskřilo v mozku a chytlo to jako v plném troudníku. Dorotko, za několik neděl budeme svoji!

DOROTKA: Za několik neděl? I ty jemináčku – ach, ty můj zlatý Švando z Blatí! Mne to už beztoho všechno mrzí; tatínek pořád hubuje, a já na tebe nemohu zapomenout; budu na tebe myslit snad ještě v černém hrobě. – A jak to dokážeš?

ŠVANDA: Rychle mne obejmi, Dorotko, a uhlídáš ten důkaz.

VÝSTUP 6.

Trnka s ručnicí na rameně. Předešlí.

TRNKA: Tchoř je v komoře! – I prach do luňáka, půjdete-li pak od sebe? Nedáte si pokoje ani o božím poledni? Kolikrát ti mám říkat, ty parohatý dudáku, abys mi za holkou nelezl? Budeš tak dlouho dělat, až ti vsolím do lýtek hrst broků.

ŠVANDA: Nechte si povědět, strýčku Trnků –

DOROTKA: Ano, tatínku, nechte si povědět; jak to teď vypadá –

TRNKA: Ticho! Já bych si z toho nic nedělal, že ani otce ani matky nemáš –

ŠVANDA: No, snad jsem nespádl z dubu jako žalud?

TRNKA: Nu tedy, že ani otce ani matky neznáš. Já bych nedbal na lidské řeči, jen kdybys měl do čeho kousat. Kdybys byl aspoň pacholkem u koní, a třeba jen tím pastýřem, jako býval tvůj nevlastní otec, abys měl krajíc jistého chleba –

DOROTKA: Ale počkejte, tatínku ...

TRNKA: Mlčíš mi! Já vím, co chceš – přimlouvav se, domlouvav se, známe se, ty jsi chtivá straka – hr! hr!, jen abys ho už měla. Ale co potom? Pískat kudlu.

ŠVANDA (hezky hlasitě): Však není tak zle, pane Trnko! A kdybyste věděl –

TRNKA: Já vím až dost!

DOROTKA: Nic nevíte, tatínku! Švanda dostane peníze.

ŠVANDA: Tisíce – aha! Teď byste rád věděl, kam sýkora nosem sedá.

DOROTKA: Slyšíte, tatínku? A za dvě neděle máme svatbu. Já dostanu novou sukni, vid', a novou šněrovačku –

TRNKA: Ale ty poblázněná pěnka! Kdepak by vzal ten chudák peníze? Rodičů nemá, přítel nemá, vydělat si je neumí –

ŠVANDA: Kdož to ví? – a jen abyste o tom věděl – já jdu do světa!

DOROTKA: Do světa? Švando, co ti napadá? Jakpak bude potom za osm dní svatba? Svět je bůhvíjak veliký – toť se do té doby nevrátíš?

ŠVANDA: Tedy musíš trochu čekat; já si také dám srdce na zámek.

TRNKA: Ale copak chceš, ty janku, ve světě? Vždyť jsi jaktěživ nebyl dál nežli v Strakonících?

DOROTKA: Ano, co tam chceš?

ŠVANDA: Vydělávat peníze!

TRNKA: Jakpak?

ŠVANDA: No – dudami.

TRNKA: Du ... hahahaha!

ŠVANDA: Co se smějete? Teď se vydělává nejvíce peněz muzikou.

TRNKA: I ty pomámený strakapoune! Jsi tak hloupý, nebo se tak staviš? (*Opravdově.*) Teď se vydělávají peníze tuhletím (*ukáže na čelo*) a tuhletím (*ukáže ruce*) – ale dudy? Máš mě snad za blázna? Můžeš jít – i ano, ale po hospodách, kde ti budou házel po krejcaru – a jinde se ti vysmějou. Jdi si, jdi, ale do mého revíru mi nepáchni, dokud nebudeš mít na stole dva plné talíře – a kdyby to bylo třeba v ovčáckém baráku!

DOROTKA: Tatínku! Ach milý Švando, nech ten svět být světem a zůstaň doma; já radši ještě počkám, až se ti něco nahodí –

TRNKA (prudce s posměchem): I nech ho, ať si jde; však on zase brzy přileze a bude sbírat hlady suché šípčí!

ŠVANDA: Třeba suché, tvrdé trnky, hajnej Trnko!

TRNKA: I ty rozčepejřený tetřeve!

ŠVANDA (vjede do něho furiantství): A jakorát, že půjdu – a kdybych měl ty peníze vyžebat!

DOROTKA: Ale Švandičko!

ŠVANDA: Mlč! – Nic si z toho nedělej. Žeť mi to také leží na prsou jako mlýnský kámen, když musím od tebe –

DOROTKA: Já tě nepustím!

ŠVANDA: Neplač – já něco umím a ty tisíce přinesu. To se pak podíváme, co bude mít tvůj tatík proti mně. Již teď by mohl olíznout po takovém zeťovi všech deset – už kvůli tobě, že se máme tak rádi – ale cožpak on ví, co to je. Celý den chodí okolo pařezů, a ještě sám zpařezovatí! (*Rozčileně odejde.*)

TRNKA (*chce za ním*): I ty prachmiliónský –

DOROTKA (*ho zastavuje*): Tatínku, mějte povážení – on to tak zle nemyslí – vždyť ho znáte. Jazyk má hned na kolečku, ale je to ...

TRNKA: Ticho – a domů!

DOROTKA: Však já už jdu. (*Pláče.*) Teď teprve vidím, že nevíte, co to je, když má jeden druhého rád – vy jste to nejspíš nikdy nezkusil, anebo již tak hrozně dávno, že se na to ani nepamatujete. Ale to vám povídám, tatínku – já si nemohu pomoci – pustíte-li mi Švandu do světa, lehnu si a bude po mně – anebo poběhnu za ním. (*Odejde.*)

TRNKA: I ty nezdár... ne, ne, tatínku, zlobit se nesmíš. Jak jsi ji vychoval, tak ji máš – co na srdci, to na jazyku, tak žádné hněvy. Vždyť víš dobře, co jí chybí, a býval jsi také takový, třeba jsi to nechtěl nýněčko ukázat. Měj si ho ráda, jestli ti srdce jinak nedá. Budeme tak dlouho na moudrého hrát, dokud nějakou hloupost nevyvedeme. (*Odejde do stavení.*)

(*Pauza, nástup hudby.*)

ŠVANDA (*se vrací*): Jářku, pantáto, nic ve zlém – Dorotko – jsou pryč. To bude těžké smiřování. – A já? Mně je, jako by se o mne dva duchové tahali: jeden šeptá, abych šel – druhý, abych nechodil; jeden slibuje zlaté hory, druhý prázdnou mošnu. (*Sedne si pod strom.*) Co mám dělat? – zase do hospody? – já bych radši celý měch roztrhal... anebo do světa? – jen kdybych věděl, že dovedu zahrát, aby se to lidem líbilo! (*Podepře se pololeže o loket a dá hlavu na dlaň.*) Tady to arci jde – ale jak to půjde jinde? (*Z dáli je slyšet dvanáct hodin bít.*) Už poledne. – A ve mně je hotová půlnoc – před očima se mi to mihá – hlava mi jde kolem a přece – ten boží svět, to je krása. (*Rozezní se plně píseň domoviny a zrání.*)

VÝSTUP 7.

Proměna – poledne v polích u lesa.

Švanda. Později lesní panny a Rosava.

ŠVANDA: Ach, teď je mi volno – teď je tu krásně. (*Usne.*)

LESNÍ PANNY (*vytančí v kruhu mezi břízami*):

Je v půli den,
pospěšme ven
nasbírat slunce
do zlatých plen.
Svou čaromoc
až prostře noc,
na bílé kapradí
rozlijem slunce moc.

Volání z dálky, které se stále přibližuje: Polednice! Ptačí zpěv a hudba zmlkne. Lesní panny se zastaví v tanci. Vystoupí polednice Rosava.

ROSAVA:

Šťastnější sestry mé,
ztracená sestra,
zakletá sestra
z vašeho kruhu,
srdéčka moje,
o pomoc prosí,
aby své dítě
z úkladů a sítě
lidských nehod vyvedla.

BĚLENA: S člověkem syna máš!

LESNÍ PANNA: To že je syn tvůj?

ROSAVA:

Ano, můj synek,
pro něhož mě panovnice
nad pannami
temných lesů netrpěla více
v říši své – ta bláhová!
Myslí snad, že srdce ženy
proti bolu této změny
nezná žádné utěšení?
Já to přísné vyhoštění
ráda nesu – vždyť mám syna!
Když je šťasten, mizí utrpení,
které na mne uvalila vina.

BĚLENA: Spanilý to mládenec!
ROSAVA:

Ano, jako poupě boží,
leželo mé dítě v nuzném loži,
chudým jsem je svěřit musela!
A přec rostlo, smavé jako kvítí,
vídala jsem je, však políbíti –
ne, to matka nikdy nesměla,
to v mé kletbě bylo nejkřutější. –
Dnes je velký muž. A sám má rád
děvče, které nechtějí mu dát,
že je chlapec z chudých nejnuznější.

BĚLENA: Jaké že má nyní přání?
ROSAVA:

Rád by dostal svoji milou;
ale otec vede jinou:
že je ženich tuze chudý,
že nemá nic než své dudy.
Tu chce, chlapec ubohý,
skočit na nohy,
běžet do světa a získat zlato,
aby dostal dívku za to.
Dovede to, když mu z lásky dáte
vzácný dar, jež samy jenom máte.

BĚLENA: Jakou chceš pomoc od lesních panen?
ROSAVA:

Vdechněte mu v jeho dudy
svoje sladké zpěvy,
ať tou hudbou jeho všudy,
kamkoli jen vkročí,
ztichnou smutek, bolest, hněvy,
radostná ať slza jiskří z očí,
ať se na něj každé srdce směje –
však i zlaté odplaty mu přeje.

BĚLENA:

Srdečná prosba,
splněná prosba.
Do jeho dud vložme
zpěvů svých kouzla:
dudy však budou jak on sám,
plné dobra i zla.
Ztratí svou moc, když on jim přestane věřit,

jejich zpěv sám v sobě nepozná.
Lesní panny vztáhnou ruce, jako by Švandovy dudy žehnaly.

LESNÍ PANNY:

Zní z českých dud, hudbo mých zpěvů,
kdykoli mládenec ten zahraje!
Zní smutným srdcím pro úlevu,
veselým jak zpěvné šalmaje.

BĚLENA:

Sladce budou jeho dudy hrát,
pokud sám je bude milovat.
Kdyby však v samolibé pýše
chtěl sebe sama stavět výše
nad nástroj, jehož nástrojem je sám,
tu naše kouzlo pomine,
a syn tvůj snad i zahyne.
Úder jedné hodiny, pohyb Lesních panen k odchodu.

BĚLENA:

Poledne míjí,
vraťme se zpátky,
za dne nám dán je
k vládě čas krátký.

LESNÍ PANNY:

Skryjme se opět v lesnatém stínu,
nám přeje doba večerních stínů.

ROSAVA: Děkuji, sestřičky, za lásku k synu ...
Zmizí.

VÝSTUP 8.

Kalafuna, Švanda spící.

KALAFUNA (*trochu bojácně se ohlíží, nežli Švandu zhlédne*): Ať neumím kalamajku zavrznout, když jsem si to nepomyslil! To bývá jeho místečko – ale já jsem rád, když sem nemusím, zvláště o polednách. Neříkají tu darmo „u začarovaného kamene“. Hajný chlapíka vylil – he, he, a chlapec tu nejspíš prolil několik zamilovaných slziček. Teď spí! – Co mu to napadá? – a heká, jako by ho tlačila mūra – místo aby on tlačil dudy. He, Švando! – Švando!

ŠVANDA (*vyskočí*): Co je to? Kdo je to?

KALAFUNA: Já jsem to. Vezmi oči do hrsti.

ŠVANDA: A kam se poděli ti andělé?

KALAFUNA: Tady? Leda tohle roští – nebo nějaká polednice: ty zde mívají svoje rejdy.

ŠVANDA: Polednice? Viděl jsi už nějakou?

KALAFUNA: Já ne, ale matka mé báby říkala, že její prabába jedenkrát jednu potkala a že –

ŠVANDA: A copak jsou vlastně ty polednice?

KALAFUNA: To jsou jako invalidky lesních panen. Když prý se nějaká lesní panna zamiluje do člověka, ta jejich královna ji vyžene a udělá z ní bludnou polednici, a z těch polednic se po čase stanou divé ženy. Ale teď pojd'!

ŠVANDA: Kam?

KALAFUNA: No, kam – hrát!

ŠVANDA: Já? Hrát? Já mám teď jiné hraní v hlavě. Půjdu do světa!

KALAFUNA: Ale, hochu, dej si pokoj. Podívej se na mne. Já nevystrčil jaktěživ hlavu dál, než, abych tak řekl, za panské stodoly, a co mi chybí? Zdráv jsem, ženu mám –

ŠVANDA: To je to! – Ale já ji nemám a s holýma rukama ji nedostanu. A pro peníze musím do světa. Tam je vydělám.

KALAFUNA: Vyděláš? Ale co proděláš? Svět je okluzký!

ŠVANDA: Tisíce! Mně se o nich zdálo.

KALAFUNA: Tak? Nu jen když se ti o nich zdálo – he, he! To je trefa. Zůstaň doma!

ŠVANDA: Já ti byl jako v pěkném velkém zámku, a tam bylo plno pánů a paní a všechno ve zlatě – a ti chtěli, abych jim hrál.

KALAFUNA: He, he! Kdyby to byli naši v koženkách, to bych se nedivil.

ŠVANDA: Na začátku jsem nevěděl, mám-li se opovážit –

KALAFUNA: Aby se ti nevysmáli.

ŠVANDA: Ale potom si dodám kuráže, vezmu kozlíka do ruky – (*dělá vše, jak vypravuje*).

KALAFUNA: A páni si zacpávali uši.

ŠVANDA: Myslím si: skoč oko nebo zub – fouknu do měchu a začnu hrát. (*Hraje polku.*)

KALAFUNA: A paničky utíkaly, jako by do nich střelil – he, he! U nás – (*pozoruje podivnou hru*) by to arci prošlo; ale páni mají – jiné lahůdky – u nich to jde: es tralalala. Ale Švando (*Kalafuna se postupně roztančí podle Švandových dud*) dej pokoj – tacet – dělej pauzu! (*Pláče pohnutím, zpívá a přiznává podle Švandovy melodie.*)

ŠVANDA (*přestane hrát*): Copak ti je?

KALAFUNA (*stírá slzu*): Který duch ti to sedl do měchu? Švando, chlapče! To zrovna chytá za srdce!

ŠVANDA: To mi povídali ti páni také – a sypali mi potom tolary. Sám nevím, je to v těch dudách, nebo v mém smutném muzikantském svědomí?

KALAFUNA: Nech tolary ve snu a drž se pravdy! Pojd' a zahrej ve vsi! Ti budou koukat na našeho Švandu.

ŠVANDA: Teď už ne, kamaráde. Já jdu do světa, jak jsem, s holýma rukama –

KALAFUNA: Švandičko, nedělej mi to!

ŠVANDA: Tak dlouho se krčí malý vrabec v hnízdě, až přece vyletí a potom hejchuchu! Celý svět je jeho, všude klove, všude zobe, všude se třepetá. Já se budu nynčko také třepetat. (*Za scénou Dorotčino blížící se volání: Švando!*) Tady, Dorotko! (*Vzdychne.*) Ale Dorotka?

KALAFUNA: Vidíš, příležitost dělá zloděje. Pamatuj, že bys tu nechal Dorotku!

ŠVANDA: Ale nic! Musí na mne věrně čekat. Já si budu také hledět jen tisíců. – Už jde, schovme se jí!

Конец ознакомительного фрагмента.

Текст предоставлен ООО «ЛитРес».

Прочитайте эту книгу целиком, [купив полную легальную версию](#) на ЛитРес.

Безопасно оплатить книгу можно банковской картой Visa, MasterCard, Maestro, со счета мобильного телефона, с платежного терминала, в салоне МТС или Связной, через PayPal, WebMoney, Яндекс.Деньги, QIWI Кошелек, бонусными картами или другим удобным Вам способом.